

La tardor

Aquesta tardorada ha estat una de les més melangioses dels darrers anys, d'ençà d'aquells dies de llum blava de darrers d'agost fins a les neus primerenques d'avui.

La tardor recorda amb nostàlgia els temps d'abans, quan tots vivíem de prop les feines de la terra, arramassant les collites per passar l'hivern. Es feia estimbar els troncs de pi, tallats a la primavera en temps de lluna nova. Els picadors els havien esbrancat i pelat i tret de jaç a mig estiu per assecar-ne bé les dues galtes, i a l'octubre, amb el cap gros de cara al pendent un cop tallat el cuet i aprofitant la rosada matinal, s'estimbaven sobre la gespa i els abarsets, bosc avall pels aspres i les obagues. Després, amb un parell de matxos de gorà, s'arrossegaven fins al mallador arrecerat, on, ja secs i eixuts, se'n feven rulls, tions i, finalment, ascles i estelles.

La tardor és també temps d'arramassar la ramada per apletar-la als rebaixants de quart, esperant l'inici de la davallada cap a les planes de l'Urgell. A mitjan octubre, el ramat està preparat per emprendre la marxa cap al país baix, a les peixenes d'hivern.

Rovellons, fredolics, ceps, potes de rata i greixes són visitants tardans de les nostres obagues altes. Quan, sortint a punta de dia amb el cistell i un mossec per fer deu-hores,¹ vas pujant per corriols i canals, tot fent marrada, tens temps de rememorar vells topònims com la font del Pi, la plana del Grau, el coll de les Cases, la coma Aubosa o l'Ensegur, noms gravats en el tupí² dels nadius i que eren fruit de la imperiosa necessitat d'indicar el lloc on feia la girada el bestiar, on les gàubies eren més teioses o els bolets més grassos.

Albert Pujal Trullà

1. Les formes *deu hores* i *deuhores* no les considerem faltes.

2. La forma *topí* no la considerem falta.